

BIBΛIOKPITIKH

T. JING

THE ORIGINS AND CONTINUITY OF CHINESE SOCIOLOGY

SPRINGER, SINGAPORE, 2022, PP. 502

[HTTPS://DOI.ORG/10.1007/978-981-19-5681-2_1](https://doi.org/10.1007/978-981-19-5681-2_1)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΟΤΣΗΣ*

Το εν λόγω βιβλίο προβαίνει στη συστηματική εξέταση των καταβολών και ιστορικών απαρχών της κοινωνικής σκέψης στην Κίνα, υποδεικνύοντας βασικούς σταθμούς μιας ευρύτερης εξελικτικής πνευματικής πορείας. Αφετηρία του πονήματος είναι ο ισχυρισμός ότι η έννοια *qunxue*, η οποία διαφαίνεται ότι συνέχει το έργο του αρχαίου Κινέζου φιλοσόφου Xunzi, συνιστά το αντίστοιχο, λειτουργικό ισοδύναμο της μεταγενέστερης δυτικής κοινωνιολογικής παράδοσης. Δεν είναι ίσως τυχαία η επισήμανση του εξέχοντος Κινέζου κοινωνιολόγου Fei Xiaotong ότι η ορθολογική ανασύσταση της ιστορίας της κοινωνικής σκέψης στην Κίνα παραπέμπει ευθέως στο έργο του Κομφουκιανού φιλοσόφου Xunzi, δυο χιλιετίες και πλέον πριν την αντίστοιχη συμβολή των Αυγούστου Comte και Herbert Spencer στο δυτικό κόσμο (σσ. 25-26). Για το σκοπό αυτό, ο συγγραφέας του παρουσιαζόμενου βιβλίου θίγει ένα ευρύτατο φάσμα κοινωνικών προβλημάτων υιοθετώντας ένα διακριτό μεθοδολογικό, αναλυτικό και εννοιολογικό πλαίσιο.

Βασική θέση του έργου είναι ότι η προαγωγή της Κινεζικής Κοινωνιολογικής Επιστήμης έχει ως προϋπόθεση τη δημιουργία μιας εποικοδομητικής σύνθεσης αυτοχθόνων και δυτικών αναλυτικών κατασκευών. Χωρίς αυτό το μείζον διανοητικό εγχείρημα, η ιστορική θεμελίωση της κοινωνικής σκέψης στην Κίνα διατρέχει τον κίνδυνο να παραμείνει ημιτελής, αποκλείοντας τη δυνατότητα ενός δυναμικού διαλόγου μεταξύ διαφορετικών συστημάτων σκέψης, συνεπώς δυσχεραίνοντας σημαντικά τη διαπολιτισμική συνάντηση Ανατολής και Δύσης.

Το έργο αποτελείται από επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο εντοπίζονται τα ιστορικά θεμέλια της Κινεζικής Κοινωνιολογίας και καθορίζονται οι προκείμενες αυτού του γνωστικού κλάδου, οι σημαντικότερες των οποίων είναι.

* Ο Γ. ΓΚΟΤΣΗΣ είναι Καθηγητής Μεθοδολογίας και Ιστορίας της Οικονομικής στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η ιστορία της Κινεζικής Κοινωνιολογίας εντάσσεται στην οργανική παράδοση της αυτόχθονος κοινωνικής σκέψης, αναγόμενης στην έρευνα της qinixue από τον Xunzi.

Η ιστορική ύπαρξη της qinixue λειτουργεί ως αναγκαία πραγματολογική βάση κατάδειξης της ιστορικής συνέχειας της Κινεζικής Κοινωνιολογίας.

Τα κριτήρια διαμόρφωσης της Κοινωνιολογίας ως επιστήμης στην Κίνα εξακολουθούν να παραμένουν ρευστά, ωστόσο η έννοια qinixue αναγόμενη στον Xunzi θεωρείται συμβατή προς τις κύριες προκείμενες της δυτικής Κοινωνιολογίας του ύστερου 19ου αιώνα.

Η Κοινωνιολογία στην Κίνα διαθέτει τη δική της εγγενή ιστορία, συνεπώς η κατάδειξη αυτών των ιστορικών θεμελίων συνιστά αναγκαίο προαπαιτούμενο μεταγενέστερων εξελίξεων κατά τον 20ο αιώνα, καθοριστικών για την ταυτότητα ενός νέου επιστημονικού κλάδου.

Το δεύτερο κεφάλαιο επιδιώκει να στραφεί στη μελέτη των ιστορικών πηγών που θα καταστήσουν δυνατή τη συγκρότηση ενός εννοιολογικού συστήματος θεμελίωσης της Κινεζικής Κοινωνιολογικής Επιστήμης σε αυτόχθονες βάσεις. Υποστηρίζεται εν προκειμένω σαφώς ότι η άνοδος της κοινωνιολογικής σκέψης στην Κίνα δεν πρέπει να περιορισθεί σε μια απόπειρα διάδοσης και εφαρμογής δυτικών αναλυτικών κατηγοριών, χωρίς να εξειδικευθεί το εννοιολογικό τους περιεχόμενο σε μια διαφορετική πολιτισμική πραγματικότητα. Το εγχείρημα αυτό προϋποθέτει, τόσο μια σύνδεση του ιστορικού παρελθόντος με το παρόν, όσο και την ανάγκη μιας δημιουργικής σύνθεσης αυτοχθόνων και δυτικών κατηγοριών, με στόχο τη διαμόρφωση ενός περιεκτικού συστήματος που συνδυάζει παραδοσιακές και σύγχρονες προβληματικές με λογική συνέπεια και συνοχή. Υπό αυτή την οπτική, το έργο αρνείται την εδραιωμένη πεποίθηση ότι η ιστορία της κοινωνικής σκέψης στην Κίνα συναρτάται αποκλειστικά προς τη διάχυση και επικράτηση της δυτικής Επιστήμης στην εν λόγω χώρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο διενεργείται συστηματική επισκόπηση των βασικών εννοιών της Κινεζικής κοινωνιολογικής σκέψης. Θεμελιωμένη από τον εξέχοντα στοχαστή της ύστερης περιόδου των αντιμαχομένων/εμπολέμων κρατών Xunzi (300-230 π.Χ.), η κοινωνική σκέψη στην Κίνα συνιστά ένα συνεπές, αυτοτελές και περιεκτικό εννοιολογικό σύστημα, θεμελιώδεις έννοιες του οποίου θεωρούνται κατά το συγγραφέα οι ακόλουθες:

qin (κοινότητα), lun (διανθρώπινες σχέσεις), ren (αγαθοεργία/βαθύτητα ανθρωπιά) και zhongyong (δόγμα του μέσου, μεσότητα, μέση οδός). Αυτές οι βασικές έννοιες συνθέτουν τον ακρογωνιαίο λίθο του κατηγορικού συστήματος της Κινεζικής κοινωνικής σκέψης, ενσωματώνοντας τους αναγκαίους αναλυτικούς όρους πάνω στους οποίους εδράζεται το σύγχρονο οικοδόμημα της Κινεζικής Κοινωνιολογικής Επιστήμης.

Η εισαγωγή της έννοιας qin από τον Xunzi εμπεριέχει τις βασικές ιδέες της ένταξης στην κοινότητα (heqin), της ικανότητας διαμόρφωσης κοινωνικών σχηματισμών (hengqin), της επίδειξης αριστείας κατά

τον σχηματισμό πολιτικών κοινοτήτων (*shanqun*) και της άντλησης ικανοποίησης από τη συμμετοχή στην πολιτική κοινότητα (*lequn*). Στο έργο προβάλλεται η άποψη ότι, κατά τη στιγμή που η δυτική Κοινωνιολογική επιστήμη εισήχθη στην Κίνα, ο Yan Fu (1854-1921), διαπρεπής λόγιος, συνέβαλε καθοριστικά στη διάδοση εξελικτικών ιδεών, μεταφράζοντας στην Κινεζική έργα δυτικών διανοητών μεταξύ των οποίων οι T.H. Huxley, John Stuart Mill, Herbert Spencer και Adam Smith. Το βασικό σκεπτικό του Yan Fu ήταν το γεγονός ότι ο πυρήνας της δυτικής ισχύος δεν απέρρεε από τη δυτική στρατιωτική υπεροχή, αλλά από τα αντίστοιχα πνευματικά επιτεύγματα του δυτικού κόσμου στις αρχές του 20ου αιώνα. Ειδικότερα, η ταπεινωτική ήττα της Κίνας κατά τον πρώτο Σινο-Ιαπωνικό πόλεμο (1894/5), καθιστούσε αναγκαία την εισαγωγή φιλελεύθερων κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, διότι οι δυτικοί θεσμοί ήταν σε θέση να ενισχύσουν την κρατική ισχύ. Στη χαοτική περίοδο που ακολούθησε μετά την κατάρρευση της δυναστείας Qing (1911/12), ο Yan Fu εξέφρασε την αντίθεση του στις ρεπουμπλικανικές αξίες υποστηρίζοντας τις θέσεις του πρώτου προέδρου της Κίνας Yuan Shikai (1911-16), ωστόσο προς το τέλος της ζωής του στράφηκε στις παραδοσιακές Κομφουκιανικές αξίες, εγκαταλείποντας πλήρως τις προγενέστερες φιλελεύθερες πεποιθήσεις του.

Ο Yan Fu εισήγαγε την Κοινωνιολογική επιστήμη στη χώρα του υιοθετώντας τον όρο *qunxue* σε μια προσπάθεια απόδοσης αυτοχθόνων θεμελίων στην Κοινωνιολογία. Υπεστήριζε μάλιστα ότι κάτι αντίστοιχο συνέβη στη Δύση: ο Spencer προσέφυγε στις μεθόδους των φυσικών επιστημών της εποχής του για να προσφέρει αντικειμενικά ερείσματα στην ανάγκη προαγωγής της κοινωνικής συνοχής, τη διακυβέρνηση και την ειρήνη (σσ. 53, 85, 89-90). Περαιτέρω, υπογράμμισε το γεγονός ότι οι εξελικτικές ιδέες του Spencer για ισότητα, ελευθερία και κοινωνική συνοχή υπήρχαν διάσπαρτες στην Κινεζική διανόηση την περίοδο άνθησης του κλασσικού Ελληνικού κόσμου (σ. 88). Στην ίδια κατεύθυνση ο εξέχων Κινέζος κοινωνιολόγος και συγγραφέας μελετών ευγονικής Pan Guangdan (1899-1967) κατέδειξε μια πιθανή εννοιολογική αντιστοιχία της έννοιας *bi* (εξαπάτηση) στον Xunzi και αυτής της προκατάληψης στον Spencer (σ. 418).

Το εγχείρημα αυτό προήχθη από τον Liang Qichao (1873-1929), Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Tsinghua (Qinghua) μετά το 1920, και υπέρμαχου δραστικών μεταρρυθμίσεων πριν την κατάρρευση της τελευταίας αυτοκρατορικής δυναστείας. Ο Liang επεδόθη σε διεξοδική ανάλυση της έννοιας *qunli*, των αρχών μιας συνεκτικής κοινότητας, επηρεασμένη σαφώς από τις ιδέες της αναδυόμενης κοινωνιολογικής σκέψης (*qunxue*). Την περίοδο του μεσοπολέμου, ανάλογες μεταρρυθμιστικές ιδέες παρουσάζονται στην Ιαπωνική Κοινωνιολογική σκέψη, με ωστόσο έκδηλη ατομικιστική χροιά: ο Takata Yasuma (1883-1972), κορυφαίος εκπρόσωπος της Ιαπωνικής οικονομικής Κοινωνιολογίας, επηρεάστηκε από την

ατομικιστική προσέγγιση του Georg Simmel, διακατεχόμενος από το ιδεώδες μιας παγκόσμιας κοινωνίας θεμελιωμένης όχι στη συλλογικότητα (όπως στην Κίνα), αλλά στον ατομικισμό (Hashimoto, 2022).

Στο παρόν έργο επισημαίνεται ότι ο όρος *lun* (διανθρώπινες σχέσεις) ενέχει μια πρωταρχική σχεσιακή διάσταση, καταλυτική για τη συγκρότηση της Κινεζικής κοινωνίας. Εξ ίσου σημαντική καθίσταται η έννοια *Ren*, η αγαθοεργία/ ανθρωπιά, ως εννοιολογικό θεμέλιο άλλων αναλυτικών κατασκευών στο πεδίο της κοινωνικής σκέψης. Τυπική Κομφουκιανική αρετή στο αντίστοιχο αρετολογικό σύστημα, τόσο στην κλασική Κομφουκιανική όσο και στη μεταγενέστερη Νέο-Κομφουκιανική γραμματεία των δυναστειών Song (960-1279) και Ming (1368-1644), η έννοια αυτή αποτελεί τη βάση της οικοδόμησης μιας συνεκτικής και αρμονικής κοινωνίας. Η αγαθοεργία (σσ. 118-135):

*Συνιστά ανθρώπινο κοινωνικό ιδίωμα
Εμπεριέχει μια ειδικότερη κοινωνικο-ψυχολογική διαδικασία
Συνθέτει τη βάση της κοινωνικής δράσης
Αποτελεί κεντρική αρχή για κάθε υποκειμενική κοινωνική διάδραση
Συμβάλλει στη διαμόρφωση και ανάπτυξη του κοινωνικού ανθρώπου
Συγκροτεί κάθε κοινωνική συσσωμάτωση και κοινότητα
Αποτελεί το έρεισμα μιας κουλτούρας που καλλιεργεί την κοινωνική αρμονία
Ενισχύει την κοινωνική συνοχή μέσω σύστασης κοινωνικών δικτύων αρωγής και προστασίας ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων
Επιφέρει τη συγκρότηση ενός συγκεντρωτικού συστήματος διακυβέρνησης.*

Η έννοια του χρυσού μέσου, της μεσότητας (*zhongyong*) συνθέτει μια κεντρική ρυθμιστική αρχή της κοινωνικής συμβίωσης, η οποία αναγορεύεται σε συστατικό ιδίωμα της Κινεζικής εθνοτικής ταυτότητας, καθώς και ενός τύπου πολιτεύματος που οριοθετείται ευκρινώς έναντι της δημοκρατίας και της απολυταρχίας (σσ. 139-141). Για την οπτική του υπό παρουσίαση βιβλίου αυτές οι θεμελιώδεις παραδοχές συνθέτουν το βασικό κατηγορικό αναλυτικό πλαίσιο της Κινεζικής κοινωνικής σκέψης.

Στο επόμενο κεφάλαιο επιχειρείται διεξοδική επισκόπηση της φυσικής φιλοσοφίας στην Κινεζική παράδοση. Αναλύονται συστηματικά όροι όπως: επιδίωξη της γνώσης, ειλικρίνεια, ορθότητα, καλλιέργεια του εαυτού, ηθικότητα του χαρακτήρα, ρύθμιση των οικογενειακών σχέσεων, διακυβέρνηση του κράτους και τελικώς, αρμονική συνύπαρξη όλων των υπό τον ουρανό. Ειδικότερα, η έννοια της αυτό-καλλιέργειας (*Xiushen*) θεωρείται ως αφετηρία της δημιουργικής διάδρασης εαυτού και κοινωνικού κόσμου με άξονα τις αρχές *neisheng* (εσωτερη σοφία των λογίων) και *waiwang* (εξωτερική βασιλική συμπεριφορά). Πρόκειται για ένα προσφιλέστατο θέμα της σύγχρονης ηθικής φιλοσοφίας στην Κίνα (Hwang, 2022).

Τούτο επιτυγχάνεται μέσω της προαγωγής της εγγενούς αγαθότητας στην ανθρώπινη φύση (*Xing*). Αυτή η σύλληψη δεν είναι ατομιστική αλλά

σχεσιακή, αποκλείοντας αναλύσεις σε όρους αντίθεσης ατόμου και κοινωνίας. Κατά την οπτική του παρόντος πονήματος, η υπέρβαση αυτής της διχοτόμησης και η έμφαση σε μια έννοια εντεταγμένου εαυτού σε υπερκείμενα δίκτυα κοινωνικών σχέσεων (*embedded self*) επετεύχθη πολύ μεταγενέστερα στη δυτική κοινωνική σκέψη, ιδίως μέσω του έργου κοινωνικών στοχαστών όπως οι Anthony Giddens και Pierre Bourdieu: οι τελευταίοι εισήγαγαν στην κοινωνιολογική θεωρία την αλληλεπίδραση δομής και ατομικής δράσης (σ. 146). Η ατομική πρακτική *xiushen* και η εστίαση στην ανθρώπινη φύση συνθέτουν τα αναγκαία ερείσματα της διαμόρφωσης της κοινωνικής νοοτροπίας, των δομών σκέψης και πράξης στην Κίνα. Η στοχαστική καλλιέργεια αποτυπώνεται σε διαφορετικά επίπεδα της κοινωνικής δομής που αποδίδονται με τον όρο *Shehui* (οίκος/νοικοκυριό, κοινωνική συνάθροιση, κοινωνία), μια βασική έννοια της Κινεζικής κοινωνικής σκέψης. Περαιτέρω, η συνύφανση των εννοιών *tian* και *ren*, ουρανού και αγαθοεργίας, υπαγορεύει θεμελιώδεις κανόνες και ηθικά συμπεριφορικά πρότυπα που κατευθύνουν την κοινωνική δράση στην προαγωγή του κοινού αγαθού (σσ. 181-185, 214-218). Η έννοια *ziran* στη φιλοσοφία του Lao zi (αυθόρμητη παρακίνηση που απορρέει από την ανθρώπινη φύση) ως οδηγός κοινωνικής συμπεριφοράς καθιστά εφικτή την οντολογική ενότητα ανθρωπότητας και φυσικού κόσμου, με άξονα την εναρμόνιση του ανθρώπου προς απαράβατους φυσικούς κανόνες ως κορύφωση της διαδικασίας ηθικής επιμέλειας του εαυτού (σσ. 218-223).

Το πέμπτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στη σημασία της οικογένειας ως αρχετύπου της κρατικής διακυβέρνησης και εστίας ανάδειξης της αρετής. Η ρύθμιση των οικογενειακών σχέσεων (*qijia*) επιτυγχάνεται μέσω της αυτό-καλλιέργειας (*xiushen*) και της διόρθωσης/μεταστροφής του τρόπου σκέψης (*zhengxin*), κατά τις επιταγές της Κομφουκιανικής μεσότητας. Σε παραδοσιακές κοινωνίες, η διακυβέρνηση του οίκου προϋπέθετε, όχι μόνον την ευσέβεια έναντι των γονέων (*xiao*) και την κοσμιότητα/ευπρέπεια (*li*), αλλ' επίσης εντιμότητα (*yi*) και άρρηκτους δεσμούς εμπιστοσύνης (*xin*). Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην αποκόμιση αμοιβαίου οφέλους από τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις: Το όφελος ως θεμέλιο προσήκουσας λειτουργίας της κοινωνίας εμπεριέχει τις διαστάσεις του οικονομικού οφέλους, της άσκησης εξουσίας, του κοινωνικού status και της ανάγκης για κοινωνική εκτίμηση: το εννοιολογικό περιεχόμενο του καθορίζεται από τη σχέση του προς την κοινωνική αναγνώριση (*yi*), την κοσμιότητα (*li*), το σύστημα δικαίου (*fa*), την πρόκληση ζημίας (*hai*), καθώς και προς άλλες ρυθμιστικές συνθήκες, θεσμούς και άτυπους κοινωνικούς κανόνες (σσ. 275-287).

Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται ζητήματα πολιτικής κοινωνιολογίας με άξονα τη διακυβέρνηση του κράτους ως άμεση προέκταση της ρύθμισης της οικογένειας, της αυτό-καλλιέργειας και της κοινωνικής ευρυθμίας, με στόχο την αρμονική συνύπαρξη όλων υπό τον ουρανό. Οι βασικές αναλυτικές κατηγορίες της παραδοσιακής Κινεζικής κοινωνικής

σκέψης ενσωματώνουν τις εξής έννοιες: *guo* (αυτόνομη κρατική οντότητα), *min* (λαός/υπήκοοι), *guotu* (κρατική εδαφική επικράτεια), *shi* (λόγιος/άνθρωπος της διανόησης), *wangdao* (βασιλική οδός), *badao* (ηγεμονική οδός), *xian* (εγγενής/ενύπαρκτη αξία), *neng* (σύμφυτη ικανότητα), *keju* (αυτοκρατορικό σύστημα επιλογής κρατικών λειτουργών μέσω συστήματος εξετάσεων), *gong* (δημόσια σφαίρα), *si* (ιδιωτική σφαίρα), *zhixu* (έννομη τάξη), και *weiyu* (κοινωνική θέση, δυνατότητα για ανέλιξη). Διερευνώνται περαιτέρω ζητήματα μεταξύ των οποίων η σχέση κράτους και λαού, η χωρική συγκρότηση της κρατικής οντότητας, η ανάδυση μιας ελίτ κρατικών αξιωματούχων επιφορτισμένων με θέματα διακυβέρνησης, η διαμόρφωση διαφορετικών κανονιστικών υποδειγμάτων εννόμου άρχειν (σσ. 333-351), ο καθορισμός αξιοκρατικών κριτηρίων επιλογής δημοσίων λειτουργών, η διαμόρφωση ενός αντικειμενικού συστήματος επιλογής της κρατικής υπαλληλίας (σσ. 358-368), η δυναμική αλληλεπίδραση δημοσίου και ιδιωτικού χώρου και η απόπειρα σαφούς οριοθέτησης τους (σσ. 380-384). Ακολουθεί ενδελεχής συζήτηση σχετικά με τη σύσταση της έννομης τάξης ως στόχου της πολιτικής εξουσίας (σσ. 384-395), και τις προοπτικές κοινωνικής κινητικότητας σε ένα αυστηρά προσδιορισμένο σύστημα κοινωνικής διαστρωμάτωσης επί τη βάση δομημένων ιεραρχικών σχέσεων (σσ. 398-401).

Στο τελευταίο κεφάλαιο εξετάζεται η ρυθμιστική έννοια *tianxia*, η συνύπαρξη όλων των υπό τον ουρανό, και υπογραμμίζονται οι πρακτικές συνδηλώσεις της. Η έννοια αυτή ενέχει τις αντινομικές διαστάσεις της κυοφορίας της αλλαγής σε μια ανελαστική δομή σχέσεων, καθώς και την ανάγκη αλλαγής ακόμη και εκείνων των θεσμών που εμφανίζονται ως μη επιδεχόμενοι αλλαγών. Το κοινωνικό αυτό παράδοξο επιτρέπει την αναζήτηση της αρμονίας (*hehe*) και της ατομικής ευημερίας με γνώμονα την επιδίωξη του ιδεώδους της μείζονος ενότητας, της ενότητας εν μέσω της διαφορετικότητας. Βασικές αναλυτικές κατηγορίες καθίστανται εν προκειμένω αυτές της *tianxia* (συνύπαρξη όλων υπό τον ουρανό), *shi* (περιστάσεις που επιτρέπουν τη συμμόρφωση των ατόμων προς ένα σύνθετο πλαίσιο κανονιστικών αρχών), *bian* (αλλαγή, αρχή διαρκούς ανανέωσης), *hehe* (αρμονικότητα, η οδός της κοινωνικής αρμονίας), και *Datong*, εκείνη η μείζων ενότητα εν μέσω πολλαπλότητας (Γκότσης, 2021, σσ. 87-91· Liu, 2020). Πρόκειται για ένα κοινωνικό ιδεώδες σύστασης μιας κοινοπολιτείας ατόμων και ομάδων που διασφαλίζει τις κατάλληλες συνθήκες κοινωνικής ευημερίας, καθώς επισημαίνεται από επιφανείς πολιτικούς στοχαστές και μεταρρυθμιστές της περιόδου μετάβασης στη δημοκρατία όπως οι Kang Youwei (1858-1927) και Sun Yat-sen (1866-1925), αλλά και μαρξιστές πολιτικούς όπως ο Mao Zedong (σσ. 468-481).

Το ενδιαφέρον αυτό πόνημα εντάσσεται σε μια ευρύτερη απόπειρα να διακριβωθούν οι ειδικότερες συνθήκες που επέτρεψαν τη συγκρότηση των σύγχρονων Κοινωνικών Επιστημών στην Κίνα, με έμφαση στις ιστορικές απαρχές και την εξελικτική πορεία της κοινωνικής σκέψης σε μη-δυτικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Η ορθολογική ανασυγκρότηση

της διαδικασίας πρόσληψης της δυτικής κοινωνικής επιστήμης στην Κίνα διακρίνεται από την προσπάθεια οικειοποίησης και αφομοίωσης όρων, εννοιών και ιδεών που αναπτύχθηκαν με γνώμονα τη δυτική πνευματική παράδοση, στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης διαφορετικών πολιτισμικών προτύπων, αρχών και αξιών (Peiliang, 2023· Yan & Cao, 2022· Yang, Xie, & Wen, 2019).

Για να περιορισθεί ωστόσο, τόσο η αμφισημία των εννοιών, όσο και η αναγωγιστική εξήγηση των κοινωνικών φαινομένων άλλων κοινωνιών σε θεωρητικά σχήματα που συνήχθησαν με βάση τη δυτική εμπειρία, παρατηρήθηκε το φαινόμενο απόδοσης αυτόχθονου χαρακτήρα στις Κοινωνικές Επιστήμες, ως ένα τυπικό αίτημα μερίδας της Κινεζικής διανοήσης του 20ου αιώνα (Chen, 2021). Η σοβαρότερη προσπάθεια στην κατεύθυνση αυτή αφορούσε τη σύνθεση δυτικής γνώσης και Κινεζικής φιλοσοφίας, ένα εγχείρημα ενσωμάτωσης διακριτών αφηγήσεων που θα διέθετε μεγαλύτερη εξηγητική ισχύ από εκείνη μιας τυπικής βεμπεριανής εξήγησης των κοινωνικών συμπεριφορών στην Κίνα με βάση αρχές αξιολογικής ορθολογικότητας (Barbalet, 2021· Lee, 2023· Tsal, 2016· Yu & Wang, 2021).

Τυπική περίπτωση ενός αντίστοιχου διανοητικού εγχειρήματος απέτελεσε, όπως αναφέραμε προηγουμένως, ο διαπρεπής Κοινωνιολόγος και Ανθρωπολόγος Fei Xiaotong: η συμπεριληπτική προσέγγιση που υιοθέτησε διήνοιξε νέες ερευνητικές οδούς σε μια πολιτισμικά προσανατολισμένη έρευνα στο πεδίο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών (Shen, Yang & Yang, 2024). Ο Fei Xiaotong συνέθεσε διαφορετικές ακαδημαϊκές παραδόσεις, μεταξύ των οποίων η Κοινωνική Ανθρωπολογία του Malinowski και της Βρετανικής Ανθρωπολογικής σχολής, η Αμερικανική Κοινωνιολογία του Robert Park (1864-1944) και του Πανεπιστημίου του Chicago και η Κινεζική Κοινωνιολογία του διαπρεπούς εθνολόγου και κοινωνικού ανθρωπολόγου Wu Wenzao (1901-1985) και της σχολής Yenching (Sinha & Lakhanpal, 2022). Για τον επιφανή Κινέζο φιλόσοφο Liang Shuming (1893-1988) η σύνθεση Βουδισμού, Κομφουκιανισμού και δυτικής φιλοσοφίας τέθηκε στο επίκεντρο του οράματος του να προαγάγει τον αστικό εκσυγχρονισμό και το δομικό μετασχηματισμό της Κίνας (Zhang, 2023). Ανάλογη ήταν η απόπειρα του ιστορικού και φιλοσόφου Feng Youlan (1894-1990) να εναρμονίσει την Νέο-Κομφουκιανική παράδοση της σχολής Cheng-Zhu προς τις επιταγές μιας νέας, ορθολογικής φιλοσοφίας (Feng & Chen, 2023).

Οφείλουμε να σημειώσουμε εν τούτοις ότι, στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη διεθνή πραγματικότητα, η συγκρότηση των Κοινωνικών Επιστημών στην Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας κατά τον 21ο αιώνα υπερβαίνει το δίλημμα επιλογής μεταξύ δυτικών θεωρητικών σχημάτων και αμιγώς αυτοχθόνων προσεγγίσεων. Νέες θεωρητικές συνθέσεις όπως αναφέραμε ήδη, θέτουν ως στόχο την εξωστρέφεια του επιστημονικού λόγου με άξονα το αίτημα διεθνοποίησης των Κοινωνικών Επιστημών στα

Κινεζικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη εξήγηση των νέων ηθικών και πραγματολογικών προκλήσεων που θέτει η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας (Gong, 2023· Xie, 2022). Η τελευταία αυτή παράμετρος δεν έχει τύχει κατά τη γνώμη μας, της δέουσας προσοχής στην κατά τα άλλα εμβριθή, εξαιρετικά εμπειριστατωμένη και ενδεδεγμένη αυτή μελέτη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- [1] J. BARBALET: “Max Weber and China: Imperial scholarship, its background and findings”. Στο: *Sino-German Encounters and Entanglements: Transnational Politics and Culture, 1890–1950*, επιμ. J. M. Cho, Cham, Palgrave Macmillan, 2021, 133–155.
- [2] H. F. CHEN: “Between North and South: Historicizing the indigenization discourse in Chinese sociology”. *Journal of Historical Sociology* 34 (1) (2021), 103–119.
- [3] Q. FENG & W. CHEN: “The Sinicization of Marxism and the contributions made by professional philosophers”. Στο: *A Concise History of Chinese Philosophy*, Singapore, Springer, 2023.
- [4] Γ. ΓΚΟΤΣΗΣ: *Διοικητική φιλοσοφία και πρακτική στην Ανατολική Ασία: Σύγχρονη Κομφουκιανική επιχειρησιακή ηθική*. Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Ζήτη, 2021.
- [5] K. GONG: “Twenty years of Chinese social sciences towards internationalization (1998–2017): A knowledge sources perspective”. *Scientometrics* 128 (2023), 6373–6402.
- [6] I.. HASHIMOTO: *Liberalism and the Philosophy of Economics*. London, Routledge, 2022.
- [7] K. K. HWANG: “A Scientific interpretation of Confucian theorizing on self-cultivation”. Στο: *Crosscurrents of Social Theorizing of Contemporary Taiwan: Self, Culture and Society*, επιμ. A. K. Giri & S. C. Wu, Singapore, Palgrave Macmillan, 2022, 13–34.
- [8] C. H. LEE: “The New Liberals and Chinese Civilization: Idealist philosophy, evolutionary sociology, and the quest for a humanitarian ethics in Edwardian Britain”. *Modern Intellectual History* 20 (4) (2023), 1142–1164.
- [9] S. LIU: “Kang Youwei’s theory on great harmony”. Στο: *Origin and Expansion of Chinese Sociology*, Singapore, Springer, 2020, 105–142.
- [10] L. PEILIANG: “The Reconstruction of Chinese Sociology and the exchanges between the Mainland, Taiwan and Hong Kong”. Στο: *The Reconstruction of Chinese Sociology: An Oral History of 40 Sociologists (1979–2019)*, επιμ. Z. Xiaohong, Singapore, Palgrave Macmillan, 2023, 25–48.
- [11] Y. SHEN, L. YANG & R. YANG: (2024). “Integrating Chinese and Western knowledge: A case of scholar Fei Xiaotong”. *Higher Education* 87 (4) (2024), 1085–1101.
- [12] A. SINHA & P. LAKHANPAL: “Rediscovering Fei Xiaotong: Blending Indigenous Chinese Thought and Western Social Science”. *American Sociologist* 53 (3) (2022), 374–394.
- [13] P. F. TSAI: “The introduction and reception of Max Weber’s sociology in Taiwan and China”. *Journal of Sociology* 52 (1) (2016), 118–133.
- [14] M. XIE: “The Internationalization of the Social Sciences in Chinese Universities: A historical and critical perspective”. Στο: *Internationalizing the Social Sciences in China*, Singapore, Springer, 2022, 67–102.
- [15] F. YAN & L. CAO: “Situated knowledge and situated action: The rise of Chinese Sociology since 1978”. Στο: *Paradigm Shifts in Chinese Studies*, επιμ. S. Hua, Singapore, Palgrave Macmillan, 2022, 263–283.
- [16] R. YANG, M. XIE & W. WEN: “Pilgrimage to the West: Modern transformations of Chinese intellectual formation in social sciences”. *Higher Education* 77 (5) (2019), 815–829.
- [17] S. YU & Y. WANG: “Translations of Max Weber’s The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism in China”. *Critical Sociology* 47 (3) (2021), 523–534.

- [18] H. ZHANG: “Liang Shuming’s reception in Mainland China since the 1980s”. Στο: *Dao Companion to Liang Shuming’s Philosophy*, επιμ. T. Meynard & P. Major, Cham, Springer, 2023, 283–304.